

**LIETUVOS RESPUBLIKOS ĮSTATYMO
DĖL 2007 M. NAIROBIO TARPTAUTINĖS KONVENCIJOS DĖL LAIVŲ NUOLAUŽŲ
PAŠALINIMO RATIFIKAVIMO PROJEKTO
AIŠKINAMASIS RAŠTAS**

1. Įstatymo projekto rengimą paskatinusios priežastys, Įstatymo projekto tikslai ir uždaviniai

Lietuvos Respublikos įstatymo „Dėl 2007 m. Nairobi tarptautinės konvencijos dėl laivų nuolaužų pašalinimo ratifikavimo“ projekto (toliau – Įstatymo projektas) tikslas – ratifikuoti su pareiškimu 2007 m. Nairobi tarptautinę konvenciją dėl laivų nuolaužų pašalinimo (toliau – Nairobi konvencija), sudarytą 2007 m. gegužės 18 d. Nairobijoje (Kenijos Respublika), įsigaliojusią 2015 m. balandžio 14 d., siekiant užtikrinti laivų nuolaužų pašalinimo reglamentavimą tarptautiniu mastu.

Tarptautinės jūrų organizacijos duomenimis, Nairobi konvencija galioja 67 šalyse, ją jau yra ratifikavusios Europos Sąjungos valstybės narės: Belgija, Bulgarija, Danija, Estija, Kipras, Kroatija, Malta, Olandija, Prancūzija, Portugalija, Rumunija, Suomija, Švedija ir Vokietija.

Ratifikavimo su pareiškimu tikslas – pasinaudoti Nairobi konvencijos 3 straipsnio 2 dalimi šios konvencijos šalims suteikta galimybe išplėsti Nairobi konvencijos taikymą laivų nuolaužoms, esančioms ir šios konvencijos šalies teritorijoje, įskaitant teritorinę jūrą. Lietuvos Respublikai ratifikavus Nairobi konvenciją su pareiškimu, jos taikymo sritis būtų Lietuvos Respublikos išskirtinė ekonominė zona, teritorinė jūra bei teritorija, kurioje yra Lietuvos Respublikos jūrų uostai. Europos Sąjungos valstybės narės – Bulgarija, Danija, Kipras, Kroatija, Malta, Olandija, Prancūzija, Suomija ir Švedija, ratifikuodamos Nairobi konvenciją, pasinaudojo suteikta galimybe ir išplėtė jos taikymo sritį.

Lietuvos Respublikos užsienio reikalų ministerija 2024 m. vasario 5 d. raštu Nr. (22.15E)3-628 „Dėl tikslingumo Lietuvos Respublikai prisijungti prie 2007 m. Nairobi tarptautinės konvencijos dėl laivų nuolaužų pašalinimo“ informavo Lietuvos Respublikos susisiekimo ministeriją (toliau – Susisiekimo ministerija) apie priimtą teigiamą sprendimą dėl Nairobi konvencijos ratifikavimo.

Ratifikuojant Nairobi konvenciją siekiama:

- reglamentuoti klausimus, susijusius su laivų nuolaužų pašalinimu;
- reglamentuoti informacijos apie nuolaužų pobūdį ir buvimo vietą teikimą;
- įtvirtinti laivo savininko atsakomybę, susijusią su laivų nuolaužomis;
- numatyti tam tikro dydžio privalomąjį laivų draudimą, garantuojantį nuskendusio laivo ar jo dalies iškėlimo išlaidų valstybei, kurios teritorijoje, teritorinėje jūroje ar išskirtinėje ekonominėje zonoje atsirado laivų nuolaužos, ar kitoms susijusioms valstybėms išlaidų atlyginimą;
- įpareigoti visus laivus, kurių bendroji talpa yra 300 ir daugiau, atvykstančius į Lietuvos Respublikos jūrų uostus ar išvykstančius iš jų ar atvykstančius į teritorinėje jūroje esančius jūros įrenginius ar išvykstančius iš jų, turėti privalomąjį draudimo ar kito finansinio garanto liudijimą;
- suteikti galimybę laivų, plaukiojančių su Lietuvos valstybės vėliava, savininkams draudimo liudijimo sertifikatą įgyti savo valstybėje.

2. Įstatymo projekto iniciatoriai ir rengėjai

Įstatymo projektą parengė Susisiekimo ministerijos Vandens ir geležinkelių transporto politikos grupės (grupės vadovas Vidmantas Tamulis, tel. +370 680 40669, el. p. vidmantas.tamulis@sumin.lt) patarėja Aurelija Gudelevičienė (tel. +370 661 69159, el. p. aurelija.gudeleviciene@sumin.lt).

3. Dabartinis Įstatymo projekte aptartų teisinių santykių reguliavimas

Šiuo metu paskendusią arba plūduriuojančių objektų iškėlimas (pašalinimas) ir tvarkymas Lietuvos Respublikos teritorinėje jūroje reglamentuojamas Lietuvos Respublikos saugios laivybos įstatymo 48 straipsnyje. Tačiau nėra reglamentuota, kas turėtų teikti informaciją apie nuolaužų pobūdį ir pažymėti nuolaužų buvimo vietą. Nors nuolaužų iškėlimas turėtų būti vykdomas savininko lėšomis, tačiau nėra įpareigojimo savininkui turėti draudimą, garantuojantį nuskendusio laivo ar jo dalies iškėlimo išlaidų atlyginimą.

4. Siūlomos naujos teisinio reguliavimo nuostatos ir laukiami teigiami rezultatai

Nairobi konvencija priimamos vienodos tarptautinės taisyklės ir procedūros greitam ir veiksmingam laivų nuolaužų, kurios gali kelti pavojų laivybai arba jūros aplinkai, pašalinimui ir su tuo susijusių išlaidų kompensavimui užtikrinti.

Nairobi konvencija suvienodinamos teisinės sistemos, reglamentuojančios įsipareigojimus ir atsakomybę už pavojingų nuolaužų, galinčių būti valstybių teritorijoje, įskaitant teritorinę jūrą bei išskirtinę ekonominę zoną, pašalinimą.

Pažymėtina, kad Nairobi konvencija yra 1982 m. Paryžiaus tarpusavio supratimo memorandumo dėl laivų kontrolės uosto valstybėje užsienio valstybių laivų kontrolės privalomų tarptautinių sutarčių sąrašė, todėl vykdant užsienio valstybių laivų inspektavimus turi būti vykdomas šių laivų atitikties Nairobi konvencijos reikalavimams patikrinimas.

Nairobi konvencija reglamentuoja klausimų, susijusių su laivų nuolaužų pašalinimu, atitinkamos informacijos teikimu, laivo savininko atsakomybe, įtvirtinimą. Jos nuostatos taip pat numato tam tikro dydžio privalomąjį laivų draudimą, garantuojantį nuskendusio laivo ar jo dalies iškėlimo ar kitų su laivų nuolaužų pašalinimu susijusių išlaidų paveiktajai ar kitai susijusiai valstybei atlyginimą.

5. Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo rezultatai, galimos neigiamos priimto įstatymo pasekmės ir kokių priemonių reikėtų imtis, kad tokių pasekmių būtų išvengta

Priėmus Įstatymo projektą, neigiamų pasekmių nenumatoma. Įstatymo projekto nuostatos neturės neigiamų pasekmių ekonomikai, socialinei aplinkai ar viešajam administravimui.

6. Galima priimto įstatymo įtaka kriminogeninei situacijai, korupcijai

Priimtas įstatymas neigiamos įtakos kriminogeninei situacijai ir korupcijai neturės.

7. Kaip įstatymo įgyvendinimas atsilieps verslo sąlygoms ir jo plėtrai

Ratifikavus Nairobi konvenciją, su Lietuvos valstybės vėliava plaukiojantiems laivams bus suteikta galimybė liudijimą, patvirtinantį draudimo ar kitos finansinės garantijos egzistavimą, gauti savo šalies vėliavos valstybėje.

8. Ar įstatymo projektas neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentams

Įstatymo projektas neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentams.

9. Įstatymo inkorporavimas į teisinę sistemą, teisės aktai, kuriuos būtina priimti, galiojantys teisės aktai, kuriuos reikia pakeisti ar pripažinti netekusiais galios

Priimti naujų, pakeisti ar pripažinti netekusiais galios galiojančių įstatymų nereikės.

10. Įstatymo projekto atitiktis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos įstatymo, Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymo reikalavimams, Įstatymo projekto sąvokų ir jas

įvardijančių terminų įvertinimas Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka

Įstatymo projektas parengtas laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos įstatymo ir Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymo reikalavimų. Įstatymo projekte nenumatyta terminų, kurie turėtų būti įvertinti Lietuvos Respublikos terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka.

11. Įstatymo projekto atitiktis Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatomis ir Europos Sąjungos dokumentams

Įstatymo projektas atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas, Europos Sąjungos teisei neprieštarauja.

12. Įstatymui įgyvendinti reikalingi įgyvendinamieji teisės aktai, šių aktų rengėjai ir parengimo terminai

Priėmus Įstatymo projektą ir ratifikavus su pareiškimu Nairobi konvenciją, reikės:

1. pakeisti Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007 m. spalio 31 d. nutarimą Nr. 1169 „Dėl 1992 m. Tarptautinės konvencijos dėl civilinės atsakomybės už taršos nafta padarytą žalą VII straipsnio, 1996 m. Tarptautinės konvencijos dėl atsakomybės ir kompensacijos už žalą, susijusią su pavojingų ir kenksmingų medžiagų vežimu jūra, 12 straipsnio ir 2001 m. Tarptautinės konvencijos dėl civilinės atsakomybės už laivų bunkeriuose vežamos naftos padarytą žalą 7 straipsnio įgyvendinimo“ (toliau – Nutarimas Nr. 1169) – įtraukti Nairobi konvencijos 12 straipsnio įgyvendinimą;

2. pakeisti Lietuvos Respublikos susisieikimo ministro 2004 m. sausio 15 d. įsakymą Nr. 3-23 „Dėl Užsienio valstybių laivų kontrolės taisyklių patvirtinimo“;

3. pakeisti Lietuvos Respublikos susisieikimo ministro 2008 m. rugsėjo 10 d. įsakymą Nr. 3-327 „Dėl Klaipėdos valstybinio jūrų uosto laivybos taisyklių patvirtinimo“;

4. vadovaujantis pakeistu Nutarimu Nr. 1169, priimti susisieikimo ministro įsakymą, reglamentuojantį liudijimo, kuriuo patvirtinama, kad draudimas ar kita finansinė garantija galioja pagal Nairobi konvencijos nuostatas, išdavimo tvarką ir liudijimo pavyzdį.

13. Valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšos, kurių prireiks įstatymui įgyvendinti, ar bus galima sutaupyti (pateikiami prognozuojami rodikliai einamaisiais ir artimiausiais 3 biudžetiniais metais)

Įstatymo projektui įgyvendinti nereikės skirti valstybės, savivaldybių ar kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų. Taip pat jokių lėšų nebus sutaupyta.

14. Įstatymo projekto rengimo metu gauti specialistų vertinimai ir išvados

Specialistų vertinimų ir išvadų dėl Įstatymo projekto nebuvo gauta.

15. Reikšminiai žodžiai, kurių reikia šiam Įstatymo projektui įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant Europos žodyno *Eurovoc* terminus, temas ir sritis

„Nairobi konvencija“, „2007 m. Nairobi tarptautinė konvencija dėl laivų nuolaužų pašalinimo“, „laivų nuolaužos“.

16. Kiti, iniciatorių nuomone, reikalingi pagrindimai ir paaiškinimai

Nėra.